

Ústavní soud
Joštova 625/8
660 83 Brno

V Brně dne 14. 1. 2013

Stěžovatelé: Mgr. Xxxx xxxxxxxxx, nar. x. x. xxxx
a
Ing. Xxxx xxxxxxxxx, nar. x. x. xxxx

oba bytem xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

Zastoupeni: Davidem Zahumenským,
advokátem se sídlem Burešova 6, 602 00 Brno
DS: hcnmsc9

Účastníci: Krajské státní zastupitelství v Praze, se sídlem Husova 11,
110 01 Praha 1

Okresní státní zastupitelství v Nymburce, se sídlem Boleslavská
139, 288 14 Nymburk

Vedlejší účastník: Policie ČR – Krajské ředitelství policie Středočeského kraje, se
sídlm Na Baních 1535, 156 64 Praha 5 - Zbraslav

Ústavní stížnost proti jinému zásahu veřejné moci

Elektronicky
Plná moc
Přílohy: dle textu; podle seznamu

I.

1. Stěžovatelům se dne 24. 2. 2012 narodilo při domácím porodu živé dítě. Porod proběhl bez komplikací, ale na dítěti byly hned po narození na první pohled viditelné vrozené vady. Krátce po porodu začalo mít dítě dýchací problémy, proto oznamovatelé zavolali záchrannou službu a do jejího příjezdu prováděli podle instrukcí dispečerky resuscitaci. Tu převzali záchranáři na místě. Po cca 15 minutách však záchranáři konstatovali smrt dítěte. Následně byla provedena soudní pitva dítěte, která zjistila, že bezprostřední příčinou smrti dítěte bylo selhání srdce při těžké vrozené srdeční vadě, jednalo se tedy o smrt přirozenou. Těžká vrozená srdeční vada zjištěná u dítěte byla sama o sobě neslučitelná s mimoděložním životem a smrti dítěte se po jeho porodu nedalo zabránit žádnou pomocí, včetně případného porodu ve zdravotnickém zařízení.

2. Dne 28. 2. 2012, tedy čtvrtý den po porodu, se stěžovatelé dozvěděli, že na internetu je množství článků na různých zpravodajských a informačních serverech, které informují o jejich domácím porodu (některé vybrané články v příloze), ačkoliv stěžovatelé o události nikomu žádné informace nesdělili. Stěžovatelka se telefonicky dotázala tiskové mluvčí záchranné služby Zdravotnické záchranné služby Středočeského kraje, která byla v článcích citována. Tisková mluvčí odkázala stěžovatelku na tiskovou zprávu záchranné služby. Tisková mluvčí dále sdělila, že na záchrannou službu byl ze strany médií činěn nátlak, aby záchranná služba vydala tiskovou zprávu. Dle tiskové mluvčí měla média informaci o události ještě před zveřejněním tiskové zprávy, a to zřejmě z odposlechu vysílaček záchranné služby.

3. Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje vydala bez souhlasu stěžovatelů tendenční a nepravdivou tiskovou zprávu (viz příloha). Případ stěžovatelů záchranná služba zneužila k výstupu proti domácím porodům obecně, když v tiskové zprávě implicitně uvedla, že smrt dítěte zavinili stěžovatelé volbou domácího porodu a tím, že pozdě přivolali záchrannou službu. Záměrně pak neuvedla jí známý a podstatný fakt, že dítě mělo zjevnou vrozenou malformaci, která byla neslučitelná se životem. Stejně tak zamlčela další významnou skutečnost, tedy, že dle poznatků současné lékařské vědy je porod doma u nízkorizikové rodičky srovnatelně statisticky bezpečný jako porod ve zdravotnickém zařízení, proto jej jako rovnocennou variantu místa porodu doporučuje i Světová zdravotnická organizace.¹

4. Ačkoliv stěžovatelé o události ze dne 24. 2. 2012 žádná média neinformovali, s odstupem několika dnů o události informovala mnohá média. Dne 28. 2. 2012 (tento den se články o události začaly objevovat na internetu) kolem 13. hodiny navštívil stěžovatele v místě jejich bydliště štáb TV NOVA, následně i ČT24, a oba televizní štáby se na událost dotazovaly. Přes sdělení stěžovatelů, že si nepřejí být natáčeni ani nahráváni, si štáby podrobně natáčeli dům stěžovatelů. Následně přijel i štáb TV Prima. Tomuto štábu poskytli stěžovatelé krátký rozhovor, protože doufali, že tím uvedou médii zveřejněná fakta na pravou míru, a obávali se, že kdyby se nevyjádřili vůbec, pak by výsledek v médiích byl ještě jednostrannější. Nicméně i tato reportáž byla velmi nepřesná a zkreslená. Videá reportáží budou zaslány soudu na DVD nosiči.

5. Tím, že média uveřejnila místo bydliště oznamovatelů a televizní stanice v reportážích ukázaly i přímo dům, v němž stěžovatelé bydlí (dům je zcela specifickou stavbou), je rodina dle domu velmi jednoduše v xxxxxxxxxxxx identifikovatelná. Stěžovatelé byli v médiích prezentováni jako nezodpovědní lidé, kteří hazardují s životem svého dítěte. Celá rodina tak byla vystavena enormnímu tlaku okolí, a to ve

¹ Viz např. publikace „Péče v průběhu normálního porodu“ – ke stažení zde: http://www.aperio.cz/data/1/WHO_Pece_v_prubehu_normalniho_porodu.pdf

chvíli, kdy rodina musela zařizovat pohřeb dítěte a vyrovnávat se s jeho ztrátou, což samo o sobě je nepředstavitelně náročná životní situace. Je také zásadní otázkou, jaký dopad bude mít celá mediální aféra na ostatní děti rodiny xxxxxxxxx, o kterých si přečetli jejich spolužáci všechny nepravdivé informace.

6. Mediální tlak na rodinu stěžovatelů byl velmi intenzivní, měl a dosud má negativní dopady. Stěžovatelé trpěli úzkostmi a strachem a samotný mediální tlak pro ně byla dokonce horší zkušenost než samotná smrt dítěte, která byla přirozenou událostí, které bohužel nešlo předejít. Ohromný stres byl také způsoben strachem, že s nimi na základě mediálního tlaku může být zacházeno podobně jako např. s rodiči tzv. vlčích dětí, tedy že jim mohou být odebrány ostatní děti a umístěny do ústavu, že stěžovatelé půjdou do vazby a budou trestně stíháni apod.

7. Je nutné na tomto místě zdůraznit, že tento tlak museli stěžovatelé podstoupit, ačkoliv se nedopustili žádného protizákonného jednání a na jejich straně není žádného zavinění na celé události. Domácí porod je v České republice zcela legální. Navíc na základě soudní pitvy je zcela jasné, že novorozenec trpěl srdeční vadou neslučitelnou se životem, tedy zemřel by i v případě porodu ve zdravotnickém zařízení. Stěžovatelka absolvovala již čtyři porody v porodnici a jeden domácí porod. Její rozhodnutí pro domácí porod bylo po zralé úvaze a bohatých osobních zkušenostech. O její důkladné přípravě na domácí porod svědčí i to, že žádala jednak Krajský úřad Středočeského kraje, Odbor zdravotní péče, VZP ČR a Ministerstvo zdravotnictví o informaci ohledně porodních asistentek oprávněných poskytovat asistenci při porodu mimo porodnici. Stěžovatelka se obrátila s problémem i na veřejného ochránce práv.

8. Na základě výše uvedeného je zcela evidentní, že jednání pachatele způsobilo stěžovatelům vážnou újmu na jejich právech a oprávněných zájmech. Přitom k mediální aféře by nedošlo, pokud by neznámá osoba, která mohla být úřední osobou, nesdělila nebo nezpřístupnila médiím osobní údaje týkající se oznamovatelů, na základě kterého reportéři rodinu oznamovatelů identifikovali a úspěšně vyhledali. Je evidentní, že informaci, na základě které byla média schopna identifikovat místo a rodinu, kde k události dne 24. 2. 2012 došlo, musela sdělit médiím buď osoba zaměstnaná u Zdravotnické záchranné služby Středočeského kraje, nebo musela uniknout od policie a pak by se jednání dopustila úřední osoba. Nikdo jiný tuto informaci neznal.

II.

9. Stěžovatelé se obrátili s trestním oznámením ze dne 18. 6. 2012 na Okresní státní zastupitelství v Nymburce z důvodu závažného zásahu do jejich soukromého života a z důvodu podezření na spáchání trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji dle § 180 odst. 2 tr. zákoníku neznámým pachatelem.

10. Okresní státní zastupitelství v Nymburce na to reagovalo vyrozuměním ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. 2 ZN 128/2012, ve kterém uvedlo, že nespatřuje v popsáném skutkovém stavu trestný čin ani vážnou újmu na právech stěžovatelů a věc odložilo bez jakéhokoliv šetření.

11. Proti tomuto vyrozumění podali stěžovatelé podnět k výkonu dohledu ke Krajskému státnímu zastupitelství v Praze ze dne 3. 8. 2012, ve kterém poukázali na nesprávné formální vyřízení jejich trestního oznámení, když o něm nebylo rozhodnuto usnesením, proti kterému je možné podat stížnost. Tím podle stěžovatelů došlo k porušení jejich základních procesních práv v pozici poškozených.

12. Krajské státní zastupitelství vyrozuměním ze dne 21. 9. 2012, sp. zn. KZN 565/2012, informovalo stěžovatele, že jejich podnět shledává nedůvodným a že v daném případě nešlo ve skutkovém stavu spatřovat spáchání trestného činu.

III.

13. Stěžovatelé mají za to, že nemají k dispozici žádný další efektivní opravný prostředek proti trvající nečinnosti orgánů činných v trestním řízení a že touto nečinností dochází k porušování jejich základních práv, proto jim nyní nezbyvá než se obrátit na Ústavní soud touto ústavní stížností.

14. Vzhledem k tomu, že zásah spočívající v nečinnosti nadále trvá a že stěžovatelé se teprve doručením vyrozumění Krajského státního zastupitelství dne 5. 10. 2012 dozvěděli o relativně definitivním stanovisku státu, že nemá v úmyslu provést vyšetřování a jednat s nimi jako s poškozenými, stěžovatelé jsou přesvědčeni, že podávají ústavní stížnost v zákonné lhůtě 60 dnů ode dne, kdy se o zásahu orgánů veřejné moci do jejich ústavně zaručených základních práv dozvěděli.

15. Až do 5. 10. 2012 byli stěžovatelé v dobré víře, že na základě jejich podrobně odůvodněného trestního oznámení začnou státní orgány konat a vyšetřovat a že s nimi bude jednáno jako s poškozenými. I po obdržení vyrozumění od Okresního státního zastupitelství byli stěžovatelé stále v dobré víře, neboť vyrozumění bylo dle jejich názoru formálně nesprávné a byla jim odepřena práva poškozených. Proto ve svém podání Krajskému státnímu zastupitelství žádali o nápravu a důvodně očekávali, že v rámci hierarchických vztahů nejenže dojde k nápravě formální nesprávnosti s tím, že s nimi začne být jednáno jako s poškozenými a umožněno podání stížnosti proti odložení věci, ale hlavně, že toto odložení věci bude náležitě přezkoumáno, přehodnoceno a bude zahájeno vyšetřování. Teprve od doručení stanoviska Krajského státního zastupitelství byli stěžovatelé seznámeni s tím, že státní orgány budou nadále nečinné a nemají v úmyslu zjednat jakoukoli nápravu.

IV.

16. Stěžovatelům je známa konstantní judikatura Ústavního soudu, podle které neexistuje ústavně zaručené subjektivní právo fyzické osoby na to, aby jiná osoba byla trestně stíhána, resp. aby určité jednání bylo klasifikováno jako konkrétní trestný čin.

17. Nicméně stěžovatelé v postupu orgánů činných v trestním řízení nenamítají porušení takového neexistujícího práva, ale namítají porušení:

- A. svého práva na ochranu soukromého života zakotveného v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod
- B. svého práva na účinné právní prostředky nápravy zaručeného v čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod
- C. svého práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

18. Právo stěžovatelů na ochranu soukromého života není zasaženo rozhodnutím státního orgánu, neboť žádný akt veřejné moci ve smyslu rozhodnutí zasahujícího do práv stěžovatelů vydán nebyl. Namítaný zásah veřejné moci spočívá v trvající nečinnosti orgánů činných v trestním řízení ve vyšetřování a provedení vyšetřovacích úkonů a v tom, že se stěžovateli nebylo jednáno jako s poškozenými s tím spojenými důsledky v jejich procesních právech. Vyrozumění ze strany státních zastupitelství pouze plní informativní funkci – informují stěžovatele se stanoviskem státních orgánů, že nemají v úmyslu provést vyšetřování, ale sama o sobě nezakládají, nemění ani neruší základní práva stěžovatelů.

V.

19. Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod zakotvuje právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Tento článek neznamena pouze ochranu proti svévolným zásahům orgánů státní moci, ale zahrnuje též pozitivní závazky státu, které zajistí efektivní respektování uvedených hodnot, jako je soukromý život jedince.

20. Pozitivní závazky státu dle názoru stěžovatelů zahrnují i provedení efektivního vyšetřování v případě, že došlo k vážnému zásahu do soukromého života a de facto nelze využít soukromoprávní prostředky ochrany. Je tedy potřebné, aby stát, který disponuje pravomocemi a prostředky pro vyšetřování, zajistil účinné vyšetřování a teprve po ukončení šetření a po vynaložení určité míry úsilí ke zjištění, kdo a jakým způsobem předal nebo zpřístupnil citlivé a osobní údaje stěžovatelům médiím, zhodnotil, zda došlo k trestnému činu či nikoliv.

21. Stěžovatelé se nedomáhají zahájení trestního stíhání proti určité osobě, ale domáhají se provedení důkladného vyšetřování, na základě kterého může být zjištěna osoba odpovědná za únik informací, a na základě kterého následně může být též odůvodněno, zda k trestnému činu došlo či nedošlo. Ale musí zde být snaha státu šetření provést a spis stěžovatelům jako poškozeným zpřístupnit tak, aby pak měli skutečnou a ne pouze iluzorní možnost využít soukromoprávních prostředků ochrany svých práv.

22. Tím, že orgány činné v trestním řízení se zcela odmítly věci zabývat a dokonce se stěžovateli nejednali vůbec jako s poškozenými a odňaly jim právo podat stížnost proti odložení věci, porušily též právo stěžovatelů na účinné právní prostředky nápravy zaručené v čl. 13 a právo na spravedlivý proces zaručené v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

23. Je nepochopitelné, že orgány činné v trestním řízení s ohledem na skutkový stav pouze konstatovaly, že k trestnému činu ani k vážné újmě stěžovatelů nedošlo, aniž by se blíže případem zabývaly a učinily alespoň základní šetření. Není zřejmé, co jiného mohl mít zákonodárce na mysli „vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají“ ve skutkové podstatě trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji, nežli právě situaci podobnou situaci stěžovatelů, kdy došlo ke zneužití jejich osobních údajů v nejzranitelnějším a nejnáročnějším momentě jejich života s vážnými důsledky na jejich psychice i pověsti.

24. Neochota orgánů činných v trestním řízení ustanovení na případ aplikovat značí, že ustanovení bezdůvodně odmítají aplikovat, přestože těžko si lze představit závažnější případ zneužití osobních údajů. Tímto postupem tedy orgány činné v trestním řízení svévolně omezují rozsah trestního zákoníku a brání efektivnímu vyšetřování společensky škodlivých činů.

25. Právě ke zjištění společenské škodlivosti činu bylo potřeba provést vyšetřování. Na jednu stranu je pravda, že ke zpřístupnění osobních údajů médiím mohlo dojít odposloucháváním vysílaček záchranné služby, jak konstatují orgány činné v trestním řízení (byť je tato varianta nepravděpodobná, neboť informace unikly až několik dnů po události, nikoliv okamžitě, jak by se stalo na základě odposlechu komunikace). Nicméně je zde pravděpodobnost, že šlo o zlý úmysl ze strany zaměstnanců záchranné služby nebo pracovníků Policie ČR, kteří tak mohli učinit za finanční odměnu. V takových případech by zde byla dána vysoká společenská škodlivost daného jednání, ovšem o vyšetření, zda se tak nestalo, se státní orgány ani nepokusily.

26. Je namístě též poukázat na případ bývalého ředitele tajné služby Karla Randáka², který je trestně stíhán kvůli zveřejnění výplatní pásky Jany Nagyové - šéfky kabinetu premiéra Petra Nečase. Karel Randák je totiž obviněn z trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji. Při porovnání újmy, která vznikla Janě Nagyové (při skutečnosti, že dle judikatury Nejvyššího správního soudu existuje povinnost poskytnout informace o jejím příjmu, tudíž o žádné újmě nelze ani hovořit) a která vznikla stěžovatelům, vyniká rozdílný přístup a neobjektivita orgánů činných v trestním řízení. Tam, kde je na tom politický zájem, dochází k důslednému vyšetřování a okamžitému obvinění pachatele, i když újma způsobená činem je vysoce diskutabilní. Naopak tam, kde došlo k poškození rodiny v nejzranitelnějším období jejich života, a pravděpodobně úmyslně, neučinily orgány činné v trestním řízení jediný vyšetřovací úkon. Tím dochází k porušení základních principů právního státu, jako je princip legality v trestním právu a rovnosti před zákonem.

VI.

27. Z výše uvedených důvodů stěžovatelé navrhují, aby Ústavní soud vydal tento nále:

nález:

1. Nečinností a nesprávným postupem Krajského státního zastupitelství v Praze a Okresního státního zastupitelství v Nymburce bylo porušeno právo stěžovatelů na ochranu soukromého života zaručené v čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a v čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a též bylo porušeno právo stěžovatelů na účinné právní prostředky nápravy zaručené v čl. 13 a právo na spravedlivý proces zaručené v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

2. Okresnímu státnímu zastupitelství v Nymburce a Policii ČR se ukládá, aby se ve věci zdrželo průtahů a nečinnosti ve vyšetřování.

Xxxx a xxxx xxxxxxxx

Seznam příloh:

1. Plná moc
2. Usnesení Policie ČR, KŘP Středočeského kraje, ÚO Nymburk, SKPV ze dne 31. 5. 2012, č. j. KRPS-69511-30/TČ-2012-010871-ŠI
3. Tisková zpráva záchranné služby
4. Články z internetových i tištěných médií:
 - Xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx
 - Xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx xxxx

² Např. zde - http://www.lidovky.cz/randak-bude-stihan-kvuli-zverejneni-odmen-nagyove-fsg-/zpravy-domov.aspx?c=A121116_132114_ln_domov_spa

- XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
- XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX
XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX XXXX

5. Trestní oznámení podané stěžovateli proti neznámému pachateli
6. Vyrozumění okresního státního zastupitelství v Nymburce ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. 2 ZN 128/2012
7. Podnět stěžovatelů k výkonu dohledu ke Krajskému státnímu zastupitelství v Praze ze dne 3. 8. 2012
8. Vyrozumění Krajského státního zastupitelství v Praze ze dne 21. 9. 2012, sp. zn. KZN 565/2012